

САДРЖИНСКА ОБРАДА У СИСТЕМУ COBISS

SUBJECT CATALOGUING IN COBISS SYSTEM

Обавезни елементи садржинске обраде у систему Cobiss су предметна одредница и УДК класификација. За израду предметних одредница и пододредница користе се пра-вила која је на основу међународних стандарда установила Народна библиотека Србије. Дубина индексирања зависи од потреба корисника библиотеке.

За садржинску обраду у Cobiss-у предвиђен је блок поља са потпољима 6-- за усвојени и 96- за неусвојени облик. Предметној класификацији намењена су поља са потпољима 600 до 610 и 960 до 969.

Поља 600 до 609 структурирана су и садрже пододреднице (тематску, географску, временску, формалну итд.) и предвиђена су за нормиране предметне одреднице. Поље 610 остављено за слободно формиране одреднице без хијерархијског односа. Интерпункција на почетку и на крају поља и потпоља се не уноси, јер је задата програм-ски. Краћенице се пишу великим словима.

Бројеви се пишу арапским цифрама, осим као додаток уз имена владара и црквених великодостојника, када се користе римски бројеви.

УДК класификација уноси се у поље 675 са потпољима а, б, ц, д. Поље 676а предвиђено је за ДДК (Дјуиеву децималну класификацију). Поље 686 може се користити за друге класификације.

Библиотеке учеснице Узајамне базе Србије немају контролисане речнике, но ипак користе поља 600-609. Ово је стога што су библиотеке које су радиле у старој везији овог програмског пакета од 1989. године радиле на овај начин. Због континуитета ове библиотеке су одлучиле да наставе и користе могућности програма које су биле ближе њиховој традицији и потребама. Истовремено се планира израда инструмената потребних за коректан рад у узајамној бази.

Препорука осталим учесницама у систему је да одаберу исти начин из рационалних разлога, јер код преузимања записа са хоста неће морати да прерађују предметнице.

ПРЕГЛЕД ПОЉА ЗА ПРЕДМЕТНЕ ОДРЕДНИЦЕ

600	Лично име као предметна одредница
601	Назив корпоративног тела као предметна одредница
602	Породично име као предметна одредница
605	Стварни наслов као предметна одредница
606	Тематска предметна одредница
607	Географска предметна одредница
608	Временска предметна одредница
609	Формална предметна одредница
610	Слободно обликована предметна одредница

ПРЕГЛЕД ПОЉА ЗА УПУТНИЦЕ СА НЕУСВОЈЕНИХ НА УСВОЈЕНЕ ОБЛИКЕ

960 - 600
961 - 601
962 - 602
965 - 605
966 - 606
967 - 607
968 - 608
969 - 609

Obligatory elements of subject cataloguing in the COBISS system are subject heading and UDC classification. The rules established by the National Library of Serbia, based on international standards, are used for the determination of subject headings and subheadings. Indexing depth depends on the needs of library users.

The tag block with fields and sub fields is six - for standard and 96- for non-standard form used for subject classification in COBISS. Fields from 600 to 610 and 960 to 969 are used for subject cataloguing. Fields from 600 to 609 are structured and they include subheadings (thematic, geographical, temporal, etc.) and they are used for standardized subject headings. Field 610 is left for freely formed headings without hierarchical relations.

Punctuation at the beginning and the end of the fields and subfields is included by default automatically. Abbreviations are written in capital letters. Numbers are written in Arabic figures except when they are part of the names of rulers or church dignitaries. UDC classification is written in field 675 with subfields a, b, c, d. Field 676 sbfield a is used for DDC, and field 686 can be used for other classifications.

Libraries participating in the Virtual Library of Serbia do not have controlled dictionaries, but they use fields 600-609 anyway. That is so because libraries which were working on the early versions of this library program package from 1989 started to work that way and decided to continue and use the possibilities the program gives that are closer to their tradition and needs. It is planned to build the instruments necessary for correct work in a shared union database. The recommendation for the other participants in the system is to choose the same way for rational reasons, because then they would not have to change subject headings when copying records from the host.

OVERVIEW OF FIELDS FOR SUBJECT HEADINGS

600	Personal name as subject heading
601	Corporate name as subject heading
602	Family name as subject heading
605	Title as subject heading
606	Thematic subject heading
607	Geographical subject heading
608	Temporal subject heading
609	Formal subject heading
610	Freely formed subject heading

OVERVIEW OF FIELDS FOR INSTRUCTIONS FROM NON-ADOPTED TO ADOPTED FIELDS

960 - 600
961 - 601
962 - 602
965 - 605
966 - 606
967 - 607
968 - 608
969 - 609

Поља се повезују потпољем 6. Код 01 повезује прво поље 960 са првим пољем 600, 02 са другим и тако редом. По истом принципу повезују се и остала поља.

fields are connected through subfield 6. Code 01 connects first field 960 with first field 600, 02 with the second field etc. All other fields are connected through the same principle.

ПОЉЕ 600 - ЛИЧНО ИМЕ КАО ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Облик личног имена као предметне одреднице утврђује се према правилима за израду јединствене одреднице за алфаветски каталог. Име може имати оригинални или фонетски облик. Универзитетска библиотека лично име као предметну одредницу пише у оригиналу, а Народна библиотека Србије и Библиотека Матице српске у фонетском ћириличном облику. Било који облик да је библиотека усвојила, са неусвојеног облика даје упутницу на усвојени.

Обе варијанте имена у речнику предметница су равноправно заступљене и претраживе су равноправно.

Обавезни редослед потпоља је: а, б, д, ц, ф....

Примери:

600 a Aristoteles f 384-322pne x Poetika w Zbornici 6 01 960 a Aristotel f 384-322pne 6 01	600 a Bloch b Ernst f 1885-1977 x "Princip nada" 6 01 960 a Bloh b Ernst f 1885-1977 6 01	600 a Louis d XIV c francuski kralj f 1638-1715 6 01 960 a Luj 14 6 01
---	---	--

FIELD 600 - PERSONAL NAME AS A SUBJECT HEADING

Forms of personal name as a subject heading are established according to the rules for making unified heading for the alphabetical catalogue. It can be in the original or phonetic form. University library uses personal names in original transcription and National Library of Serbia and Library of Matica Srpska use personal names in phonetic transcription. In both cases the instruction from one form to the other is produced. Both versions of personal name are present in the subject headings dictionary and both are searchable.

Obligatory order of subfields is : a, b, d, c, f....

Examples:

ПОЉЕ 601 - НАЗИВ КОРПОРАТИВНОГ ТЕЛА КАО ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Назив корпоративног тела као предметне одреднице може се водити у оригиналу или у преведеном облику. Са неусвојеног облика треба дати упутницу на усвојени. Код претраживања оба облика су равноправна.

Примери:

601a Filozofski fakultet b Katedra za pedagogiju c Beograd x Istorija	601a Freie Universität c Berlin 6 01 961a Slobodni univerzitet c Berlin 6 01	601a International EDI Conference d 6 f 1993 e Bled 6 01	961a Internacionalna EDI konferencija d 6 f 1993 e Bled 6 01
--	---	---	---

Examples:

FIELD 601 - CORPORATE NAME AS A SUBJECT HEADING

Corporate name as a subject heading can be in the original language or translated. Cross-reference from one form of name to the other should be provided. Both forms are searchable.

ПОЉЕ 602 - ПОРОДИЧНО ИМЕ КАО ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Примери:

602a Карађорђевић (династија)
602a Васојевић (породица)
602a Васојевићи (племе)
602a Влаховићи (братство)

FIELD 602 - FAMILY NAME AS A SUBJECT HEADING

Examples:

602a Karadordevic (dinastija)
602a Vasojevic (porodica)
602a Vasojevici (pleme)
602a Vlahovici (bratstvo)

ПОЉЕ 605 - СТВАРНИ НАСЛОВ КАО ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Стварни наслов може бити наслов књиге, драме, филма, ТВ серије или било ког другог дела објављеног у било ком медију. Ово поље се користи за наслове анонимних дела. Наводници на почетку и крају наслова се не уносе.

Примери:

605a Dušanov zakonik 965a Zakonik cara Dušana	605a Sveto pismo 605i Stari zavet 965a Biblija 965i Stari zavet	605a Povelja Ujedinjenih nacija 605a Gledišta (casopis)
--	--	--

Examples:

FIELD 605 - TITLE AS A SUBJECT HEADING

Title can be book title, title of a drama, film TV serial or any other work published in any media. This field is used for titles of anonymous works. Quotation marks at the beginning and the end of title are not included.

ПОЉЕ 606 - ТЕМАТСКА ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Тематска предметна одредница израђује се такође према правилима које је установила Народна библиотека Србије. Научне библиотеке - универзитетске, факултетске и институтске библиотеке - користе стручну терминологију, а Народна библиотека Србије и Библиотека Матице српске у начелу користе терминологију која је најфреквентнија. И овде важи принцип равноправности

606a Menadžment w Udžbenici 6 01 960a Upravljanje w Udžbenici 6 01	606a Srbi x Istorija z 18v w Zbornici
---	---------------------------------------

ing instructions from one form of subject heading to the other is also used.

FIELD 606 - THEMATIC SUBJECT HEADING

Thematic subject heading is produced too according to the rules made by the National Library of Serbia. Research libraries - university, faculty and institute libraries - use professional terminology. National Library of Serbia and Library of Matica Srpska use the most frequently used terminology. The principle for making

усвојених и неусвојених термина у процесу претраживања.

ПОЉЕ 607 - ГЕОГРАФСКА ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Примери:

607a Srbija
x Istorija
z 19v
w Bibliografije

Examples:

FIELD 607 - GEOGRAPHICAL SUBHEADING

ПОЉЕ 608 - ВРЕМЕНСКА ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Примери:

608a Srednji vek x Kulturna istorija w Bibliografije	608a Neolit y Srbija w Bibliografije
--	--

FIELD 608 - TEMPORAL SUBJECT HEADING

Examples:

ПОЉЕ 609 - ФОРМАЛНА ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

Примери:

609a Bibliografije
y Jugoslavija

FIELD 609 - FORMAL SUBJECT HEADING

Examples:

609a Bibliografije
y Jugoslavija

ПОЉЕ 610 - СЛОБОДНО ОБЛИКОВАНА ПРЕДМЕТНА ОДРЕДНИЦА

z Језик предметне одреднице (кодирани податак)
a Предметна одредница у облику утврђеном правилима
за израду предметних одредница.

610 z scr
a Obrazovanje
a Školstvo
a Srbija
a 19v
a Bibliografije

FIELD 610 - FREELY FORMED SUBJECT HEADING

z Language of the subject heading (coded data)
? Subject heading according to the form in the rules for making subject headings

610 z scr
a Obrazovanje
a Školstvo
a Srbija
a 19v
a Bibliografije

Свако поље и потпоље има свој префикс којим га је могуће претраживати. Преглед префикса и суфикса садржан је у HELP-у и добија се командом PF2.

Претраживање по свим пољима и потпољима у блоку за предметне одреднице могуће је префиксом SU=, односно суфиксом /SU.

О квалитетној бази тешко је говорити без нормативних датотека. Оне су значајна уштеда времена и труда у раду, елиминишу масу различитих одредница у бази, словне грешке, а корисницима омогућују доступ целокупној грађи преко било ког облика имена итд.

Уобичајене нормативне датотеке су:

- личних имена
- имена корпоративних тела
- географских назива
- предметних одредница

За почетак требало би започети посао на формирању нормативне базе личних имена. Она служи истовремено формалној и садржинској обради.

Као илустрацију наводимо две, а подразумева се да се може одлучити и за било који други модел.

ПРИМЕНА УДК У COBISS СИСТЕМУ

УДК број у COBISS-у уноси се у поље 675.

675a Комплетан УДК број
675b Број за потребе израде библиографија
675ц Број за претраживање
675с Број за потребе статистичког прегледа
Потпоља 675a и 675ц су обавезна.

За поље 675ц користи се шифрарник јединствен за све библиотеке Србије. Ово потпоље веома је важно јер ће корисници моћи да га претражују нумерички и алтернативно текстуално. Ово поље погодно је за евентуалне конверзије.

За поља 675b и 675с користиће се локални шифрарници који ће одговарати локалним потребама израде библиографија и статистике.

Када је реч о УДК важно је знати да је у последњој

Every field and subfield has its prefix and is searchable with it. The overview of prefixes and suffixes is included in HELP and can be seen with the command PF2.

Searching according to all fields and subfields in the subject headings block is possible with prefix SU=, or suffix /SU.

It is hard to talk about a database of high quality without standardized data. They are important for saving of work time and effort, eliminate many different headings in the database, spelling mistakes etc. and they make the possibility for users to search the whole database through any form of a name.

Usually there exist standardized data for:

- Personal names
- Corporate names
- Geographical names
- Subject headings

At the beginning it would be necessary to start the work on building standardized database of personal names. It is used both in formal and subject cataloguing. To illustrate this we are quoting two models, but it would be possible to use some other model.

USE OF UDC IN COBISS SYSTEM

UDK number is included in COBISS in the field 675.

675a Full UDC number
675b Number for production of bibliographies
675c Number for searching
675s Number for statistical overview
Subfields 675a and 675s are obligatory.

For the field 675s a code table universal for all libraries in Serbia is used. This subfield is very important because users can search it alternatively by numbers or by text. This subfield is useful for possible conversions.

For fields 675b and 675s local code tables will be used, which will be adopted to local needs for production of bibliographies and statistics.

Talking about UDC in general it is important to know that its

деценији значајно опала његова примена. Ово се најбоље може видети из списка земаља које још користе УДК за своје националне библиографије.

Осим што се користи у САД и све већи број западно-европских земаља уводи Дјуиеву класификацију као основну за своје националне библиографије. После француског и италијанског превода стиже и немачки превод ДДК после одлуке Немачке, Швајцарске и Аустрије да своје националне библиографије приређују према ДДК. Тенденција је да и универзитетске библиотеке које су, за разлику од националних, традиционално, а на основу стандарда и препорука IFLA-е, имале своје стручне каталоге, данас показују интересовање за увођење могућности да својим корисницима понуде доступност својим фондовима и преко Дјуиеве класификације. Варијанте су увођење ДДК и прављење неке врсте конкорданце или преводнице која би била нека врста копче са властитом стручном схемом или обрнуто. Мишљења су подељена само што се тиче модела, али не и прихватања ДДК.

Дјуиева класификација, као нумеричка, има све оне слабости које имају нумеричке класификационе схеме. Корисници их користе нерадо. Корисници преферирају текстуални приступ и природни језик у претраживању.

И поред те мањкавости ваља размислити о замени УДК Дјуиевом класификацијом.

Зашто је то важно:

- због међународне размене података
- код преузимања података штедело би се на класификацији
- наше базе би преко универзалнијег класификационог система биле лакше доступне корисницима у свету.

Уз пуну свест и увид у наше професионалне и материјалне могућности сматрам да је могуће и рационално што пре започети посао на изради нормативних датотека и прелазак на Дјуиеву класификацију. Ово сматрам реалним и, пре свега, рационалним. Уложено ће се брзо и вишеструко вратити преко квалитета и уштеде у раду.

Literatura : Literature

COMARC/B format. - Maribor : Institut informacijskih znanosti, 2001

Brković, Qiqana: Predmetna klasifikacija.

Predmetni katalog. - Beograd : Narodna biblioteka

Srbije, 1997.

Todorović, Slobodanka: Stručna klasifikacija po UDK.

- Beograd : Narodna biblioteka Srbije, 2001.

Magda Heiner-Freiling: DDC Deutsch, World Library and

Information Congress: 69th IFLA general Conference and

Council, Berlin 1-9. August 2003.

use is significantly less in the last decade. It is clearly seen from the list of countries which still use UDC for their national bibliographies.

Bibliographic listings and national bibliographies Countries which use UDC in their national bibliographies (In the following countries UDC is also widely used in all types of libraries and information and documentation centres)

Besides the USA an increasing number of Western European countries is introducing the Dewey classification system as a main classification system for their national bibliographies. After the translation of Dewey classification tables to French and Italian, the translation to German is appearing, after it was decided in Germany, Switzerland and Austria to use it for their national bibliographies also. It is in the trend that university libraries, who, unlike national libraries, traditionally and according to IFLA standards and recommendations had their own subject catalogues, are interested now to introduce Dewey classification system in their catalogues. Possibilities are to introduce DDC and to make some kind of translator to their own subject scheme or vice versa. The opinions differ only as to the model of introduction of DDC not concerning its use.

Dewey classification as a numerical scheme has all the weaknesses the other numeric classification systems have. Users do not like to use them. They prefer a textual approach and natural language in searching.

But anyhow it is important to consider the replacement of UDC with DDC. It is important because of:

- International data exchange
- The time needed for classification will be saved when the download option is used
- Our databases would be more accessible to the users worldwide through a universal classification system.

With the full awareness and insight in our professional and material possibilities I think that it is possible and rational to start the work on standard databases and classification according to DDC. I think that this would be realistic and rational approach. The work invested in that will multiply returns through quality and work savings.

Europe

- (437.1/.2) Czech Republic
- (437.6) Slovakia
- (438) Poland
- (439) Hungary
- (460) Spain
- (469) Portugal
- (470+571) Russian Federation
- (474.2) Estonia
- (474.3) Latvia
- (474.5) Lithuania
- (476) Belarus
- (477) Ukraine
- (478) Moldova
- (480) Finland
- (496.5) Albania
- (497.1) Yugoslavia, Federal Republic of
- (497.2) Bulgaria
- (497.4) Slovenia
- (497.5) Croatia
- (497.6) Bosnia and Hercegovina
- (497.7) Macedonia, Former Yugoslav Republic of
- (498) Romania

- Asia
- (575.2) Kyrgyzstan

- Africa
- (611) Tunisia
- (64) Morocco
- (65) Algeria
- (663) Senegal
- (665.8) Cape Verde (Africa)
- (691) Madagascar